

Előfizetési árak:

Félévre . . . 80 Leu
Negyed évre . . 40 Leu
Egy hónapra . . 14 Leu
Külföldre egy évre 280 Leu
Hirdetés — Nyílttér
díjszabás szerint.

SZÉKELY UJSÁG

egyesülve a SZÉKELY HIRLAP-pal.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP REGGEL.

A
SZÉKELY UJSÁGOT
Néhai Molár Emil
a
SZÉKELYHIRLAPOT
Bíró Lajos alapította.

Felelős szerkesztő és kiadó:

Kovács J. István

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

KOVÁCS-HIRLAPIRODA, Str. Gen. Avarescu
(volt Gábor Áron-utca) 1. szám.

Főszerkesztő:

Dr. I. Diénes Ödön

AZ ÚJ KONVERZIÓS TERVEZET ÉS A MEGEGYEZÉS.*)

— Refleksziók a Székelyföld 1932 április 9-iki vezércikkére.

Fentidézett cikk az 1932-es konverziós törvények alapján és szellemében íródott, jelen cikk megírása idején pedig az volt a helyzet, hogy egyetlen adós sem kapott kölcsönt, ha a hitelező azt az adósának önként nem adja.

Utólagos megjegyzés:

Ezen cikk megírása után, de megjelenése előtt időközben, ápr. 14-én előbb említett szellemében a konverziós törvény megszüntetett. Tökeelengedés tekintetében tehát adós és adós közötti különbség megszűnt; ugyancsak megszűnt a hitelező és hitelező közötti különbség is, amint a törvénytervezetből látható volt és amint arra a törvény megszavazása előtt alatti cikkben utaltam. A megszavazott törvény dacára is a bankok és bankigazgatók részéről szükségessé vált a törvény megszavazása előtt megírt alatti cikk közlése azon célból, hogy megmutassuk, hogy a Székelyföld cikkírójának beállítása a bankokkal és bankigazgatókkal szemben igazságtalan volt.

„Féltékenyen fogok öröközni a betétesek nyugodt álma fölött” — mondta a pénzügyminiszter, helyesebben egy pénzügyminiszter. Egy olyan háborút vesztett ország pénzügyminisztere, ahol a mezőgazdasági birtokra nehezede terhek, illetve adósságok többszörösen meghaladják Románia mezőgazdasági adósságainak átlagát. Vagyis a nálunknál súlyosabb teher alatt nyögő, háborút vesztett állam sem engedte meg magának azt a luxust, hogy a takaréktőkéket, a betéteseket és részvényeseket, vagyis a bankokat tönkretégye, sőt a hivatalos szerv ott féltékenyen őrködik ezek nyugodt álma felett, mert jól tudja és érzi, milyen végzetes következményekkel járna az, ha másképpen cselekednék. — Mit látunk ezzel szemben. — Nálunk a nemzeti parasztpárti rezsimig, évek óta, szinte üldözték a takaréktőkéket, a betéteseket és a bankokat. A tőkés: betétes és bank egyaránt nemcsak a magánosok, hanem — a konverzió első megalkotása idején — a hivatalos szervek részéről is úgy kezeltetett, mint valami apagyilkos. — És most dereng, csak ne legyen késő. — A konverziót megszüntető moratoriumos törvény, ha nem is fogja egészen meghezni hiteléletünk reorganizációját, már az is eredmény, hogy a hivatalos szervek belátták azt, hogy az adósok dolgát más módon kell megoldani, mint ahogy azt a régi konverziós törvény tette, amikor alkotmányellenesen vagyoniakat akart elkobozni. — A jelenlegi kormány és egyéb kompetens szervek belátták tehát azt, hogy az elhibázott konverziós intézkedések nem segítenek; ellenkezőleg gazdasági életünk teljes elszorvasztását vonták volna maguk után.

Az egészben eddig az volt a legszomorúbb, hogy a konverziós törvény eredeti megalkotói nem az ország, hanem saját érdeküket, vagy pártjuk érdekeit nézték első sorban. És a hivatalos szervek által nyilvánosság elé vitt konverziós tárgyalások következtében keletkezett szánálási láz átragadt a magánosokra is úgy, hogy a végén mindenkinek volt egy maga által kigondolt speciális programja, melyet ő a legelősebb-

nek és megteveszthetetlennek gondolt és tartott. — Ezek a tervek az első konverziós törvény tárgyalása óta ugyszólván állandóan megtöltötték az ujságokat és olyan lehetetlen chaoszt teremtettek, hogy a végén sem a betétes, sem az adós nem tudta magát kiismerni, hogy ezen szánálási tervekben foglalt módok között mennyi volt a hozzáértés, az önzetlen jóakarat és mennyi volt az önös érdek. — Annyi tanácsadó lett, hogy a szegény adós és betétes ezen agyontanácsolás folytán nem tudta magát kiismerni, hogy hol az arany-középut s részben emiatt a várokozásállapontjára volt kénytelen helyezkedni.

A Székelyföld ápr. 9-iki számában szintén egy mentő szánálási terv jelent meg. — Ahogy a konverzió ügye cikkem megírása idejében állott, aszerint e szánálási terv — úgy látom — megkészt s ha mire e cikkem megjelenik, a szóban forgó törvénytervezetből már törvény lesz, az esetben sem a Székelyföld vezércikke, sem jelen cikk érdemi része többé nem lesz aktuális. — De mert szó nélkül nem lehetett hagyni azt, hogy még olyan tiszteletreméltó egyének is, mint a Székelyföld cikkírója, úgy beszéljenek a bankokról és azok vezetőiről, mint valami bűntényákról és mint valami apagyilkosokról, szükséges volt ezek előrebocsátása után jelen cikkben reflektálni a Székelyföld ápr. 9-iki vezércikkére. — Ezek folytán, amikor e két cikket olvassuk, fel kell tegyük azt, mintha az 1932-es konverziós törvények érintetlenek maradtak volna és vizsgáljuk meg, volt-e tényleg igazság, realitás, életrevalóság és praktikum az inkriminált vezércikkben. Vajon csak a bankokkal nem törődött a Székelyföldben napvilágot látott terv s vajon a betétesek zömét koldusbotra juttatta volna-e annak kompenzációs eljárása, ha az 1932-es konverziós törvények változatlanul fennmaradtak volna. Véleményem szerint ez esetben a Székelyföld cikkírója által említett kompenzáció a betétesek egy kisebb részének hasznára lehetett volna a közvetítő részére is hasznát, de állítom azt, hogy a betétesek zömét koldusbotra juttatta volna. — Aztán mi különbség van a betétes és részvényes pénze között. A részvényes és betétes egyaránt azért tette be pénzét a bankba, hogy az kihelyezve gyümölcsöztesse tőkéjét. És ez a tőke vidékünkön korántsem olyan nagy, hogy fölöslegesnek volna mondható s hogy arra mindnyájunk érdekében szükség ne volna. És ezt a tőkét ítélte volt halálra az 1932 évi konverziós törvény. — Igazán, szerencse hogy ravatalra került a konverziós törvény azon intézkedése, mely nemcsak hitelező és hitelező, hanem adós és adós között is különbséget tett. — Ez a dolog praeiunctum saliens-e, ezen bukik, vagy áll nemcsak az adós, hanem a betétes is. — Ha pedig a mostani módosítás ismét nemcsak hitelező és hitelező, hanem adós és adós között is meghagyta volna a különbséget, az egész módosítás nagyon kétes értékű lett volna. Amikor megszűnt az adós és adós közötti különbség, amikor minden adósnak, falusinak és városinak egyaránt egyforma elengedést biztosítanak, akkor eljutunk az első lépéshez a takaréktőkének legalább részben való megmentése érdekében. E megkülönböztetés miatt a bankok zöme idegenkedett a kompenzálástól. Aki pedig mégis kompenzált, azért tette, mert az eredeti konverziós törvény által kreált lehetetlen helyzet folytán kényszerítve volt kompenzálni valamelyes kicsi készpénz-fizetés kikötésével, hogy ezáltal legalább a régi-költséget valahogy megszeresse. Ez a

valóság és nem az, amit a Székelyföld cikkírója mond, hogy a bankok csak akkor kompenzáltak, ha abból illegitim hasznuk volt. — Istenem, hol vannak ma már azok a tőkés, részvényesek és betétesek egyaránt, akik haszonról még csak álmodhatnak is.

Kihangsúlyozom, hogy a Székelyföld említett vezércikke elkésve jelent meg, mert az 1932 évi konverziós törvények teteme felett megkondult a lélekharang, mégis be akarom bizonyítani számszerűen és példák-al azt, hogy az 1932-es konverziós törvények létezése idejében miért nem kompenzáltak szívesen a bankok. És ha e cikk megírása idejében tárgyalás alatt levő törvénytervezetből olyan törvény lett, mely nem tesz különbséget nemcsak hitelező és hitelező, hanem adós és adós között sem, úgy bizonyos minimális készpénz (érték tőketörlesztés és nem haszon) lefizetése esetén a többi szívesen kompenzálja a bankok; csak hogy akkor megtörténhetik, hogy lesz olyan betétes is, aki nem lesz hajlandó betétjéből elengedni, mert tudni fogja azt, hogy az a bank, amely gondos volt, ugyanolyan idő alatt vissza tudja fizetni a teljes betétét, mint amilyen idő alatt az adós meg kell fizesse teljes tartozását. — Aki pedig rövidebb idő alatt akarja megkapni betétjét, az annyit enged, amennyit akar az adósak és nem a banknak. És a bank minden közvetítési haszon nélkül szívesen segítségére lesz úgy az adósaknak, mint a betéteseknek.

Biztosítom a Székelyföld vezércikkíróját arról, hogy a bankok akkor sem zártak volna el a kompenzációtól, ha az adósságok felét elengedték volna. Ez esetben azonban csak akkor, ha nemcsak a mezőgazdák, hanem mindenkinek elengedték volna fele tartozását, mert ez esetben a betét is és a részvény is csak felét ért volna és csak ilyen értékben lett volna kompenzációs alapul vehető.

Ezzel meg is adtam a feleletet arra, hogy a bankok miért csak bizonyos haszon (?) — szerintem betétlevonása — esetén kompenzáltak a multban. De a számok még világosan beszélnek.

Tegyük fel, hogy a bank részvénytőkéje csak 1-Leu (tehát semmi.)

A betét	20 millió Leu.
Az adósság	20 millió Leu.

melyből fele elengedendő lett volna úgy, hogy a mérleg így alakulna:

20 millió betéttel szemben lett volna
10 millió felére leszállított adósság.

Miután a kompenzációs terv a Székelyföld cikkírója a betét teljes összegét akarta beszámíttatni, kiderül, hogy a 20 millió betétből az első 10 milliót a mozgékonyabb betétesek úgy-ahogy lekompenzálták volna, vagyis maguknak megváltották volna a 10 millió adósságot. A 20 millió betétből a másik 10 millió betétes nem kapott volna semmit. — Hát igazság lett volna ez?

De vegyük azt az esetet, amikor az adósság fele mezőgazdasági, tehát fele engedmény járt volna neki az 1932-es törvények alapján, a másik fele pedig városi adósság, tehát az egész megfizetendő lett volna. Hogy állt volna akkor a helyzet.

Könnyebb áttekintés végett kapcsoljuk ki a bank tőkéjét, hisz azt sok helyi a konverziós veszteségek erősen leapasztották;

*) Ezen cikk 1933. ápr. 12-én érkezett be a szerkesztőségünkbe, azonban anyaghalmaz és a cikk terjedelme volt a miatt — mint az utóbbi számunkban jeleztük — csak most közölhetjük.

mondjuk, hogy a bank tőkéje 1-Leu. Csak 2 betétese és 2 adósa van a banknak.

A betétes betett	100.000 Leut.
B betétes betett	100.000 Leut.
összes betét:	200.000 Leu.

X városi adóskölcsönvett	100.000 Leut.
Y mezőgazda adóskölcsönvett	100.000 Leut.
összes adósság:	200.000 Leu.

Lebonyolítás:

X. városi adós tartozott volna a teljes megfizetni, 100.000 leut

Y. mezőgazda adós 100.000 leunak felét 50.000 leut

fizetett volna 30 év alatt

összesen kellett volna fizetniük 150.000 leut

Ebből fele A betétest 75.000 leu.

B betétest pedig szintén 75.000 leu.

a fele, vagyis 150.000 leu.

összesen mint fent:

150.000 leu.

Ez az igazság. — De ha most a Székelyföldben proponált szanalási terv szerint kompenzáltunk volna, nézzük meg, hogy hova jutottunk volna akkor.

"X" városi adós megvette volna "A" betétes 100.000 leues betétjét, "B" betétesnek maradt volna tehát a "Y" mezőgazda-adós 100.000 Leues adósságának a fele, vagyis Leu 50.000. — a fentemlített 75.000 leu helyett s az is csak 30 év alatti fizetéssel, ami — legyünk őszinték — egyenlő volt a semmivel. — Hogy hová lett a 75 és 50 ezer leu közötti differencia? Vagy A betétesnél, vagy X adósnál, vagy mindkettőnél. Mellek, a tény az, hogy B betéteszel igazságtalanság történt volna. — Ezért nem szívesen kompenzáltak a bankok. — S vajjon mit szolt volna a Székelyföld tisztelt vezércikk-írója, ha véletlenül ő lett volna az a B betétes, akivel ez az igazságtalanság történt volna. Uram Isten, arra a szegény bankigazgatók gondolni sem mernek.

Engedje meg a Székelyföld igen tisztelt vezércikk-írója azt, hogy őszinté legyek. — Azt amit ő írt, hogy a bankoknak a konverzió óta akár legitim, akár illegitim hasznuk lett volna a konverzióból, azt ő maga sem hiszi. Ezt azért vagyok kénytelen ily őszintén, de kihangsúlyozottan baráti érzésektől áthatva megírni, mert ez a száraz tény, már t. i. az, hogy a bankoknak óriási, felbecsülhetetlen kárunk volt s nem hasznuk a konverzió miatt. És meg vagyok győződve, hogy a legegyszerűbb falusi ember is jól tudja azt, hogy akkor, a mikor a bankok követeléseiknek felét el kellett engedjék, csak óriási kárunk és nem hasznuk lehetett. Erről tehát bővebben szólnom fölösleges.

A bankok „illegitim hasznának” nevezett levonás az volt, hogy korábban városi adóst betétessel csak akkor kompenzáltak, vagyis csak akkor engedték a betétet az adósságba átszámítani, ha a betétes mondjuk 100.000 Leiből 25.000 Leit elengedett konverziós veszteségeik pótlására és csak 75 ezer Lei lett átszámolva a városi, tehát konverzió alá nem eső adósságba. De a Székelyföld igen tisztelt cikkírója elfelejti, hogy ezen 25.000 Lei nem a banknak, hanem egyrészt azon betétesek javára lett elengedve, akiknek követelésük ki-egyenlítésére olyan adósok maradtak, akik konverzió alá esvén, tartozásuknak csak felét kellett volna megfizessék, ha pedig az új törvény szerint az engedmény elmarad, az ily betét elengedések távolról sem fedezik azt a veszteséget, amely a bankot a magánegyezségek alkalmával érte azáltal, hogy azoknak az adósoknak engedményt tett, akik megértőbbek voltak és konverzió ki-vül kiegyeztek.

Sajnos, hogy ezt csak kezdetben lehetett megcsinálni, mert a bankok hamarosan rájöttek arra, hogy az ilyen kompenzálások folytán pénz nem jött be, viszont pénz nél-

kül a legszigorubban leszállított regievel sem lehet az intézetek életét tovább vinni. Megnyugtathatom azonban úgy a cikkíró, mint mindenkit arról, hogy a konverzióból a bankoknak hasznuk nem volt, hanem csupán felbecsülhetetlen kárunk. Arról már beszélni is fölösleges és szükségtelen, amiről a cikkíró irt, hogy a konverzió idején az volt a helyzet, hogy „ha a bank 100%-osan kapta meg a követelését, akkor miféle mentalitással nem akart 100%-osan a követeléseknek megfelelő betétről lemondani”. Ez úgy hangzik, mintha a Székelyföld cikkírója nem tudná azt, hogy az 1932 évi konverziós törvények a mezőgazdasági adósságok felét törölték, ha pedig csak felét kellett volna megfizetni, akkor az nem lehet 100%. Tudtommal 50% sohasem volt 100%. — De higgye el, hogy a bankok lettek volna olyan előzékenyek és — véleményem szerint — reális alapot nélkülöző proposíciója szerint eljártak volna még akkor is, ha a konverziós törvényt nem törlik. Le kellett volna kompenzálnia azonban először az igen tisztelt cikkírónak az összes konverzió alá eső mezőgazdasági adósságát betéttel úgy, hogy minden elengedés előtti 100 Leu adósságért 100 Leu betétet adott volna át a banknak s higgye el nekem, hogy akkor azok a „kritika alá eső mentalitású bankok és bankvezetők” azon adósságokat is betéttel kompenzálták volna, amelyek konverzió alá nem estek. Persze ezeknél legalább annyi minimális készpénzt igényeltek volna, amennyi a mélyen leredukált regie-költségek fedezésére elegendő lett volna.

A Székelyföldben megjelent vezércikk-ből látom, hogy a cikkíró főképpen az adósokat sajnálta, mert nem gondolt arra, hogy mi lett volna a betétesek azon nagyobb részével, akiknek csak a fele értékű mezőgazdasági adósság jutott volna 30 év alatt. És legyen szabad megkérdezni, miért tett különbséget adós és adós között? Hát a bank nem adós, a bank nem tartozik betéttel, reescomptal, stb.-vel?

A cikk jogi részével nem kívánok foglalkozni, nem azért, mintha azzal egyetértene, hanem azért, mert maga a cikkíró is tudja, hogy a hivatkozott paragrafusoknak is megvannak más törvényekben az ellenszerei. Erről azonban most beszélni nem időszerű, annál is inkább, mert nem akarok jogi vitába bocsátkozni s mert céloim csupán az volt, hogy rámutassak arra, hogy az összbetétesek érdekében történt az, hogy a bankok idegenkedtek a kompenzálástól addig, amíg adós és adós között különbség volt s céloim volt az is, hogy bebizonyítsam, hogy a bankok és a bankigazgatók még sem élnek emberhussal. — És legyen mindenki meggyőződve afelől, hogy a bankok és bankigazgatók legszívesebben segítettek volna és segítenének úgy az adósokon, mint a betéteseken. — A világválságért és a rosszul megalkotott konverziós törvényért a bankokat és bankigazgatókat okolni nem volt ésszerű, valamint azért sem, hogy a kezelésükre bízott tőkék megmentésére a részvényesek és betétesek érdekében dolgoztak, fáradtak, mert ők a részvényesek és betétesek tőkéinek kezelői lévén, kötelességük volt és lesz minden minden lehető elkövetni abban a tekintetben, hogy a rájuk bízott tőkéket erejük végső megfeszítésével is megmentseik annál is inkább, mert gazdasági életünk addig régi frissességét, egészséges vérkeringését nem fogja visszanyerni, amíg nálunk is a takaréktőke, a részvényes és betétes nyugodt álma felett nem fog örködni úgy a törvényhozó, mint a bankigazgatók.

Istenek hála, hogy nemcsak a bankigazgatók, hanem a mi vezető politikai faktoraink is felismerték azt, hogy a hitelélettel nem lehet játszani és igyekeznek megszüntetni nemcsak a hitelező és hitelező, hanem az adós és adós közti differenciát is, mely lehetővé teszi

a Székelyföld cikkírója által említett kompenzálást, ami azonban nem a Székelyföld vezércikkíróját igazolja, hanem azokat a bankokat és bankigazgatókat, amelyek és akik nem voltak hajlandók a betétesek és részvényesek zömének kárára addig kompenzálni, amíg adós és adós közt különbség volt.

„KÉZDIVÁSÁRHELYI KASZINÓ”

90 éves multja.

1842—1932.

(VISSZAEMLEKEZÉS.)

A Kaszinó választmányának megbízásából írta: Vajna Károly, a Kaszinó tisztelbeli tagja.

— Felolvastatott a Kaszinó 90 éves jubileumi díszközgyűlésén 1932. december 27-én. —

Egyes személyeket külön alig lehetne a mások sérelme nélkül kiemelni az e téren való buzgalmukért. Mégis le kell szögezni az 1865—1869 időközről, hogy a főiskolákat végzett és járt ifjúságból itthon maradt Nagy Gábor és Kovács Dániel, akik a város tisztikarába nyertek meghívást, maguk köré gyűjtötték Kovács István teológust, Molnár Dénest, Ambrus Albertet, Jakab Istvánt, Turóczi Lászlót, Török Bálintot, Galló Dénest, Nagy Bélát, Tóth Lászlót, Bene Albertet és másokat s 1868 jun. elején Nagy Sándor rektor pap vezetésével Önképzőkört alakítottak. Ez azonban rövid ideig működött. De annyit javára kell írnom, hogy a következő évben 1869-ben többekkel előadták Katona Bánk-bánját a Kaszinó javára s a tiszta jövedelemből megvásárolták Báro Orbán Balázs „Székelyföld” c. 6 kötetes munkáját.

Az 1867 évi alkotmányos világ beköszöntésével városunkban felállított ugynevezett Egyes bíróság vezetőjében: kézdimartonfalvi Kovács István személyében a Kaszinó is egy lelkes vezető egyéniséget nyert ahhoz, hogy a Kaszinó újabb élethez, elevenséghez s valamivel jobb anyagi helyzetéhez jusson. Ebből a célból 1848 március 11-iki fényes kaszinó-bál után ő rendezte meg Benkő Pál főbíróval karöltve az első kaszinóbált és ennek sikere után az 1870 és 1871 években is ő volt a Kaszinóbálok főrendezője, melyekben minden előkészítő munkát magára vállalt. Kedvence volt a nőknek. Mindig ő kérte föl bizottság élén a bálanyákat és rendezőhölgyeket és mint ő tőle hallottam — soha egyetlen kosarat sem kapott s a bálók sikerét egyfelől ezzel, de másfelől azzal biztosította, hogy az egész vármegye uri ifjúságát is s a város iparos közönségét is nagy rokonszenvnek örvendő személyével idevonzotta. Ő nyitotta meg a táncot a bálanyával, városunk akkori első asszonyával Benkő Pálné Dénes Máriával, aki mindhárom évben elvállalta a tisztet, szóval vezéralakja volt a Kaszinóbáloknak is s némi anyagi lendület kelt munkája nyomán a Kaszinó életében. 1872 jan. 1-ével magyar kir. törvényszéket és járásbírószéket és magyar honvédséget kapott Kézdivásárhely. Id. Dónáth József, a nagy tekintélyű törvényszéki elnök s Kovács István kir. járásbíró vezetésével egy intelligens, szakképzett bírói testület s megfelelő segédszemélyzet, Tuzson János honvéd őrnagy, a nyergesi hős, a magyar kir. 24-ik honvéd zászlóalj, Kinizsi Pál honvéd huszárszázados a 9 honv. huszárezred egy szakasza élén egész tisztikarukkal vonultak be városunk társadalmába s így a Kaszinóba is. Jogos volt az a remény, hogy a dolog természeténél fogva fokozódni fog a Kaszinó-élet tevékenysége is. Egyelőre lendületet vett a Kaszinó élete, de sajnos, minden remény hiábavalónak bizonyult később. Növekedett a város s úgy a város intelligenciája is s így a Kaszinó tagjainak száma is. Szükség is volt erre. Csak egy nem akart növekedni: a város iparos polgárságának érdeklődése. Mintha féltek volna a Kaszinó intelligens tagjai között megjelenni. Bált rendeznek, az iparos polgárság itt is távollétével tündökölt. A bál deficitel végződött. A Kaszinó a Sebőkféle házból (ahol mostanáig a Herepei dr. irodája volt) a Korona vendéglő emeletére költözik, a könyvtárnak Nagy Gábor rendőrkanitány ad helyet. Egy év múlva 1873 elején a Grósz Károly-féle kis földszintes házba s innen fél év múlva a Zöldfa vendéglő (a postával szemben) emeleti részébe. 1880 szeptemberében a Hankó László-féle házban találjuk a Kaszinót, 1882-ben újból a Dézsi-féle Zöldfa vendéglő emeleti részében. (Folyt. köv.)

Ne törje fejét a megélhetés gondjain

VÁSÁROLJON NYERŐ SORSJEGYET a szerencsés
RÉVÉSZ ERNO-féle collecturából, mely Kézdivásárhelyen a
III. osztály sorsjátékra a KOVÁCS-hirlapirodában és
Mihály Lászlónál, valamint az összes tőzsdékben kapható.

$\frac{1}{8}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{1}$, sorsjegy
ára leu 125, 250, 500, 1000

Ügyeljen
a
RÉVÉSZ ERNŐ aláírásra

A kézdimartonfalvi halmok keletkezéséről.

Irta: K. Bogdán Géza. ny. főerdőtanácsos.

Az I. alatt felsorolt mesterséges módokat bizvást kizárhatjuk, mert azon terület, ahol fekszenek, dacára a már évtizedekkel ezelőtt végrehajtott lecsapolásnak, ma is lápos, tőzeges, vizes, régebben pedig ingoványos és alig járható, vagy éppen járhatatlan volt. Ember ilyen helyen halmot nem építhetett. Ilyen helyen Kjökkenmődingek sem keletkezhetek. Annyival inkább nem, mert a közeli magaslát (városi terrász) erre alkalmas volt.

Ha ma valamelyikben a temetkezésnek, vagy a településnek nyomait találunk, ezek még nem bizonyítékok arra nézve, hogy ilyen célokra emeltettek. Készen kapták, az alkalmat kihasználták.

A természetes kialakulásnál (II.) ismeretett két utolsó eset (d., e.) is figyelmen kívül hagyható. Itt üledékes forrásoknak híre sincs, sem pedig — síkság lévén — hegymásokról, kőgörgötegekről szó nem lehet.

A szél okozta települési módtól (II. c.) is eltekinthetünk. Ilyen esetben nemcsak itt, hanem a közeli környéken is több halom kellene legyen. Hiszen a viszonyok egy és ugyanazok.

a II., a., alatt ismertetett kialakulásról sem lehet szó, mivel a Diluviumban Háromszék megye területén eljegesedés nem volt.

Maradna tehát a II. b., eset, mikor a Diluviumból az Alluviumba való átmenet idején az éghajlat mind melegebb és melegebb lesz, a klíma fokozatosan enyhül s a háromszéki felső medence egy édesvízi tó, melynek vizszaporulata az évezredek során lassan-lassan elmosta a Komolló, Réty táján levő természetes gátat ¹⁾ s kialakul a Feketeügy az Oroszfaluból Laborfalváig ma is jó részben tőzeges, lápos és vizes árterületével.

A kérdéses halmok csak ekkor keletkezhetek.

Ez a legvalószínűbb feltevés. Idézem dr. Szabó József híres geológusunk ide vonatkozólag figyelembe veendő véleményét: a halmok „ha Óalluvialis magasabb síkon, vagy éppen hegyi vidéken vannak, ember művének tarthatók, de ha legalantibb Óalluvialis síkon találjuk, folyóvíz is emelhetette őket és annak eldöntésére, hogy a természet vagy az ember műve-e, ketté kell vágni. A felelet ekkor határozott.”

Már pedig a kérdéses halmok a legáltalános Óalluvialis síkon fekszenek. Egy közülük középen már át is lett vágva és egynek oldalából vízrendezés alkalmával némi darab lementszetett. Mindkét esetben a természetes kialakulás mutatkozik: végig egynemű anyag, a sívó homok, minden más (agyag, kő, kavics, vagy más zárványok) nélkül, melyek a mesterséges keletkezést igazolták volna.

Ezen adatok feltevésem mellett szólnak.

Az átmeneti idő, vagyis az Óalluvium valószínű kezdete dr. L. Reinhardt megállapítása szerint (Lásd Der Mensch zur. Eiszeit in Europa című könyve VII—VIII lap) 10.000 év Krisztus születése előtt.

Ez volna a kérdéses halmok hozzávetőleges keletkezési ideje.

Fent röviden előadott tanulmányom egy aktualis esethez készül. Közreadom. Egyfelől azért, mert inkább megmarad, másfelől és főként azért, hogy az ilyen ké-

désekhez az érdeklődést felkeltsem. Lehet, hogy akad valaki hozzáértő, ki a tettek mezejére lépve, kérdést intéz az ilyen őskori alkotásokhoz s több, mint valószínű, hogy nyerendő határozott feleletükkel Székelyföldünk földtani kialakulásához s egyúttal a prehistorikus időben itt lakók ember eredetének, miveltiségének és az ugyanakkor együttélt állatok fájának megállapításához is — adatokat szolgáltat, ha: — fáradozását siker kíséri.

Sikerrel pedig nálunk az Óalluvialis fensíkon levő halmok: zabolai Tatárhalm ²⁾ Damók halma, Pókahalma s talán a martonfalvi „Tatárhalm” — kecsegtetnek.

A martonfalvi Óalluvialis halmok megkeresése sem lehet hálátlan feladat. Kizártnak nem tartom, hogy a régi általános szokás szerint valamelyikbe nem temetkeztek volna s másfelől egyeseknél a település esete sincs kizárva.

A községben, a község közelében a Feketeügy árterülete feletti városi terrázon talált és ma is található régiségek több évezredes állandó otlakásról tesznek tanúságot. Ezen régi település hatása a közvetlenül ott fekvő halmok felett nem tűnhetett el nyomtalanul. Épen ezért azok meddők nem lehetnek.

²⁾ A hagyomány szerint Zabolai és a szomszédos községek lakói a halmra húzóda s azt megerősítve verték meg a II.-ik Rákóczi György letételére a Bodán átjött tatárok egy csoportját. — A dombtetőn az elcsúszott székelyek, a domb lábánál a harcra elhullott tatárok vannak eltemetve. Innen eredne a „Tatárhalm” elnevezés. Lásd Orbán B. „A Székelyföld leírása”, „Háromszék” 145 lapján.

H I R E K.

Április
22.
1 9 3 8.

— Eljegyzés. György Piroskát, György Elek tuznádí ny. jegyző leányát eljegyezte Janovits Sándor kézdivásárhelyi fakereskedő.

— Megélénkült a bankélet. Csütörtökön az egyik bank épületében jártunk és szokatlan élénkség fogadott. Amit már régóta nem láttunk, falusi gazdák egész sora üldögélt és várta, amíg sor kerül rájuk. Kamatot fizettek és nem volt csöpp zugolódás sem, mert hát a becsület... becsület.

— Anyák napja. Május végén tartja a Katholikus Népszövetség és az Otthon az Anyák napját. Az előkészületek már megkezdődtek.

— Halálozás. Nagy Dénes géplakatos 22 éves korában Osdolán elhunyt. Temetése csütörtökön volt nagy részvét mellett.

— A megyei építészeti hivatal új főnöke. Boga Kálmán államépítészeti főmérnököt Déváról Sepsiszentgyörgyre helyezték át, ahol a megyei építészeti hivatalt fogja vezetni.

— KERESÜNK 70 GYERMEKET. A Székely Ujság múlt vasárnapi számában a fenti címmel „Bot-hár bácsi” által leadott felhívásból szép eredmény bontakozik ki. Amint Bot-hár bácsi ezután közli a kedves gyermekekkel, újabban a következő befizetések folytak be fára: 13. Dobra József Dobra Béla (4 éves) részére 2 fa, 14. Blatt Jutka (6 éves) 2 fa, 15. Szőnyi Mária (10 éves) 2 fa, 16. Fried Editke (2 éves) 2 fa, 17. Berger Bözsi Bojum Éva (3 éves) részére 2 fa, 18. Gonda Sándor Wengrintzky Ottó (1 éves) részére, 19. Id. Kovácsy Bálint Brassóban lakó unokái Szegedy Ilonka (3 éves) és Szegedy Laci (5 éves) részére 2-2 fa. Gyermekek! Kicsi sportbarátok, sorakozzatok! Várunk titeket!

— Alakulóban a tejértékesítő szövetkezet. A Gazdakör husvét másodnapján közgyűlést tartott, melynek fontosabb része a tejértékesítő szövetkezet megalakításának elhatározása. A konverzióról dr. Elek Béla tartott előadást, melyre Bot-hár L. Vilmos reflektált. A gyűlés részleteire még kitérünk.

— Rónay új tánckursusát f. hó 24 én megkezdte a Vigadó alsótermében. Kérhetnek az érdekeltek a kezdetnél pontosan megjelenni este 9 órakor.

— Sport-verseny. Egyik birkozóval történt meg Brassóban. A vendéglőből egy pillanatra el kellett távozni és az ernyőjét nem akarva magával vinni, a következő felírású cédulával gondolta biztosítani jogos tulajdonát: — Ez az ernyő olyan emberé, aki minden reggel ökölvívást gyakorol. Mindjárt visszajövök... Amikor később visszatért, az ernyő már nem volt ott. Helyette egy másik cédula: — Az ernyőt olyan ember vitte el, aki 30 kilométert gyalogol egy órában. Sohse jövök vissza...

— Molnár Róza sikere. Hasábos cikkeiben számolnak be a temesvári lapok K. Molnár Róza ottani képkiállításának sikeréről. A kézdivásárhelyi festőművésznő két festményét a múzeum, egyet pedig a város vásárolt meg.

— Lepecsételt rádiók. Amint az Erdélyi Napló írja, a dévai postahivatal három rádiót lepecsételt, mert a tulajdonosai nem fizették ki az esedékes díjat.

— Kicsérélni a könyveket. A múlt év júliusában életbelépett betegségyógyító rokkantsági piros könyvecskéket május elsejéig ki kell cserélni az újonnan elrendelt könyvecskékekkel.

— Megyaszai Mihály jubileuma. A napokban ünnepelte meleg családi körben házassága 25 éves jubileumát az egykori felsőcsernátoni pap: Megyaszai Mihály ercsi ref. lelkész. A népszerű és a falu életében hatalmas építő munkát végző lelkész sokan keresték fel ünnepsége alkalmával. Innen is áradt a jókívánság a messze idegen falu kalvinista papi lakjába.

SUGÁR és RÖVID.

(Sugár ül a kávéházban, ujságot olvas)

Rövid: (jön) Á...!

S:— Mi baja? Ismét gyermek lett?

R:— Menjen, maga Hitler. Mindég ilyen illetlen dolgokat beszél. Örülök, hogy végre látom. Azért mondtam: á...

S:— S miért mondta: Hitler? Vagyok én egy Adolf?

R:— Adolf nem, de hallom, magát is kívánják a zsidók.

S:— Mit csinálnak?

R:— Kívánják a pokolba! Mióta becsapta a Kohnt. Az ezresekkel.

S:— Mondja, tulajdonképpen miért nem voltak jók az idevaló ezresek?

R:— Mert kevés volt belőlük.

S:— Én úgy hallottam, hogy valami nyomkodási hibájuk volt.

R:— Mondja Sugár, miért olyan buta maga. Az nem nyomkodás, hanem víznyomás!

S:— Akkor maga valódi. Magának már elég jól nyomja a víz a fejét!

R:— Lehetetlen ember. Hogy szabadulhatnék meg magától? Tessék! (Átnyújt egy pirulát.)

S:— Mi ez?

R:— Egy purgó, hogy szaladjon.

S:— Hát csak azért sem megyek! Hallja? Do you speak english?

R:— Mi baja?

S:— Do you speak english?

R:— Sugaram, maga megőrült?

S:— Azt kérde, hogy beszél-e angolul?

R:— Hát hogyne! Perfekt!

S:— Akkor mondja meg, mi ez? Fekete, szőrös, felette lyuk van.

R:— (Szégyenli magát): Jaj, maga disznó.

S:— Ne reszkessen maga epehólyag! Fekete, szőrös, felette lyuk van, az: Hitler bajusz.

R:— Mit szól a husvéthoz?

S:— Semmit. A feleségem ma is vett félkilót. M...rhahust.

R:— Én husvétől, az ünnepről beszéllek, maga marhacsülök. Mit szól, hogy itt volt a husvét?

S:— Hol? Én nem láttam! Az tavaszszal szokott jönni!

R:— Mondja, hallott maga Bölschéről?

S:— A haza bölschéről?

S:— Nem. A tudósról. Aki megállapította az emberek eredetét. A multkor, egyik kocsmában verekezés közben valaki igazolta is Bölschét.

R:— Ne mondja. És mit mond Bölsche?

S:— Hogy az ember a páviántól, Gibbontól származik.

R:— És maga nem pusztult el a keserűségtől, hogy az úkapja majom volt?

S:— Nem pusztultam el. Én annál tartósabb vagyok.

R:— Csodálatos! És mondja, honnan tudja az a Bölsche, hogy az ember a majomtól származik?

S:— Magával találkozott... Sohas,

¹⁾ E gát tartotta vissza azon tőgy tőzsdéket, melyek lecsapolódva s az évezredek során megtelepedve s jó formán meg is kövesedve, mint „Özönia”, „Feketeügy” medrében, ezen környéken időnként napfényre jöttek.

SPORT.

Vasárnap d. u. 4 órakor a brassói jóképességű Venus mérkőzik a Sinkovits-sportpályán a K. S. E.-vel. A bajnoki meccs előreláthatólag nagy érdeklődésre számíthat.

Vasárnap ping-pong verseny a Kath. Otthon és a KSE. II. között.

KSE.—IAR. Brassó 3:0 (1:0) barátságos.

Az elmúlt vasárnap a rossz idő ellenére is eléggé szépszámu közönség előtt a KSE.—IAR. mérkőzés került lebonyolításra. I. A. R. az őszi fordulóban az első osztályú bajnokságot veretlenül küzdötte végig s így a bajnokság élén áll.

A mérkőzés pont 4 órakor kezdődött, amikor a bíró sípjelére megtörténik a kapuválasztás, melyben a I. A. R.-nak kedvez a szerencse s ő lesz a szőlőtől támogatva. Az első tíz percben a brassói vendégcsapat erős lendülettel támad és Szócs kapusnak sok munkája akad, de ő bravurosan véd. A 11-ik percben lassan felnyomul a KSE. s kidomborodik stílusos játéka. A 17-ik percben Mátyás passzátt Fülöp kb. a 16-os vonalról éles lövéssel a brassóiak hátlójába helyezi. A megszerzett vezetést a KSE. csapatát még jobban felvillanyozza s a csatársor az erős szél ellenére is szebbnél-szebb akciókat vezet Gábor középfedezetösszerű irányítása mellett, de a további gól eredményt a I. A. R. kapusának biztos védelme megakadályozza. Így az első félidő eredménye 1:0 a KSE. javára.

Az első félidő eredménye igen jó hangulatot teremt a KSE. játékosai között s a szünet letelte után a megkezdett második félidőben véglegesen kidomborodik a KSE. döntő fölénye s a IAR. csapata ugyszólván a kapuhoz volt szegződve, elfekintve néhány szép egyéni akciótól, amelyek azonban a KSE. biztosan működő védelmén mind megakadtak.

A KSE. csatárai lövést-lövést után küldenek az ellenfél kapujára, de a IAR. kapusa mindent ment. A 30-ik percben gyönyörű összjáték után Kovács Ideális beadását Negustor góllá értékesíti. A 40-ik percben Fülöp háromra száporítja a gólok számát és ezzel beállítja a végeredményt.

A mezőny legjobb embere Gábor volt. Jók voltak a KSE.-ből Hájja I. Hájja II. Fülöp, Matei II. Szócs kapus szereplése szintén dicsőretet érdemel. A IAR.-ból a kapus és a centerhalf játéka emelkedett ki.

A mindvégig fair játékot Molnár József bíró pártatlanul vezette le.

Nemere—Mercur 2:2 (1:0.)

Husvét elsőnapján tartotta a Nemere első mérkőzését a Mercurral, az újonnan elkészített régi pályán.

A mérkőzés váltakozó játék jegyében folyt le. A veszélyesebb támadó a Nemere, ki az I. félidő 5 percben Kovács és a II. félidő 10 percben Cseh L. révén két góllal terhelte meg a Mercur kapuját. A Mercur a II. félidő 30 és 40 percben Megyaszi révén tud egyenlítőni a Nemere közvetlen védelmi hibájából.

A Mercurból jók voltak: Vizi, Mocsári és Bokor. A Nemereből Kovács G., Bokor, a kapus, Cseh L. és Lengyel, ki a középfedezet posztján állandó támadásai és kapura való erős lövéseivel többször veszélyeztetette a Mercur kapuját. — Bíró Blaga S. (B.-ő.)

Asztali teniszestünk diadala. A brassói asztali teniszversenyen a K. S. E. ping-pong szakosztálya szép győzelmet aratott. Első lett a csapat versenyben és fölényesen verte a brassóiakat az egyéni versenyben is. Megérdemelte volna, hogy a kupát ő hozza el.

Primária Com. Urb. Targul-Săucuse

A város hivatalos hirdetései

No. 1637/1933 Publicațiune.

Având în vedere, că soarecii sau imulșii în mărură mare astfel că prin unele locuri recoltate sunt expuse, atrăgând atențiunea tutuor agricultorilor că în ziua de 23 Aprilie Duminică să iasă la câmp în număr cât mai mare și să procedeze la stăpîrea soarecilor, vârsând apă în găuri, iar după aceea să le astupe cu pământ, iar în zile de 29-30 aprilie să facă un control, când din nou vor vârsa apă și vor astupa găurile refăcute

Tekintettel, hogy az egerek nagymértékben elszaporodtak, a vetések megvédése végett köteles minden gazda április 23-án irtási munkákat végezni a mezőn. Az egér lyukakba vizet kell önteni és azután földdel betömni. Április 29-30-án pedig ellenőrzést kell csinálni és az újra kifutott lyukakat ismét az előző mód szerint kell betömni.

Targul-Săucuse, la 22. Aprilie 1933.

Primar: (ss) V. Fenechiu. Secretar Gen. (ss) R. Cosma

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

K. S. KVÁR. Ön panaszos levélben kéri véleményünket és tanácsunkat, tehát felszólította önt ügyvédje, hogy az ön megbízásából eredő perköltéseket fizesse meg, mert az ellenfélől az ingatlanokra vezetett végrehajtással ma a konverziós törvény rendelkezései miatt nem lehet behajtani. Perrel fenyegeti önt. Ügyvédjének igaza van. Öntől, mint megbízottjától követelheti a felmerült ügyvédi költségeket ügyvédje és ezért önt beperelheti is, mert a konverziós törvényt módosító okt. 26-iki törvény szerint a szellemi munkaszolgáltatásból eredő követelések nem tartoznak a konvertálható követelések közé és azokat a rendes eljárás szabályai szerint lehet behajtani. Ha nem fizeti ügyvédje követelését, még az ön elleni per és végrehajtás költségeivel ön fogja megfizetni. Tehát tanácsunk ez: fizesse tartozását mielőbb.

FELPERESEK. Olvassa el az előző üzenetünket. Hozzá csak azt tesszük, hogy ellenfele nem kérheti az ön ügyvédje részére fizetett, illetve megállapított perköltések konverzió során leendő leszállítását, mert bár az ítélet úgy szól, hogy ellenfele az ön részére köteles a per és végrehajtással felmerült költségeket megfizetni, az a költség nem öné, hanem az 1912-évi LIV. tcz. 18 §-a értelmében ügyvédje tulajdona, az ügyvédi költségek pedig az előző üzenetünkben kifejtettek szerint semmi esetre sem esnek konvertilás alá. Tessék tehát fizetni.

Sz. D. B.-PEST. A könyv-kérdés megoldása S. hazafidatásával kapcsolatosan a legjobb alkalom. Valószínűleg a bekötési tábla neimes az árban. Székely-testvéri üdvözléssel.

Sz... S... BEY, KOLOZSVAR. Köszönet és testvéri üdvözléssel. Levél meggy.

NYUJTÓDI ELŐFIZETŐ. A levélbeli kérdéseire levélben adjuk meg a választ. Köszönjük a bizalmat.

B. G. BRASSÓ. A jelzett címekre a lapot elküldtük. Testvéri üdvözléssel.

M. M. ERCSI. Házassága 25 éves jubileumához mi is testvéri szeretettel küldjük jókívánságainkat. Szeretünk volna ott lenni mi is vendégszerető otthonukban és magyar ősi szokás szerint koccintani a családi ünnepség résztvevőivel. De a mi késik, nem mulik.

F. D. Az előfizetőket köszönjük. Levél meggy.

MÜKEDVELŐ. Amennyiben műkedvelő színelőadásokat rendeznek, azok előadás-előadás előtt bejelentendők. Ez iránt a kérés a következő címmel kell beadni: Inspectoratul al teatrelor din Ardeal si Banat, Cluj, Saguna Nu. 22. A kérés legalább 20 nappal az előadás terminusa előtt a kérelmező küldi be. Az inspectoratus kedvező véleménye után a miniszterium a rendőrhatalósághoz, falvaknál a szolgabírói hivatalhoz küldi vissza az engedélyt. Ezért a kérésre rá kell vezetni a kérelmező pontos címe mellett a szolgabíróság címe és járási székhely. A kérés felszerelése a következő: 11.-L. okmánybélyeg és 1.-L. reptülbélyeg, mellékelve a darab kétfő példányt ellátva egyenként 2.-L. okmánybélyeggel és 2.-L. reptülbélyeggel. Az elkészített kérés láttamoztatni kell a rendőrhatalósággal, falvakban a községi előljárósággal, illetőleg a szolgabíróssággal. A helyi rendőrhatalóság engedély kiadása, a jegyek után kivetett taxa és a szerzők egyesületének fizetendő díjak függetlenek a színházi inspectoratus engedélyétől, de azért a beadott kérésben fel kell tüntetni azt is, hogy a tiszta jövedelem mire és milyen arányban lesz felhasználva? Jó, ha a kérés kiemeli, hogy a darab erkölcsnemesítő célzatu.

VRÁGKEDVELŐ. Kis kertekben — mint a Kertészeti írja — legjobban megfelel a japáni kertstílus, kis-mértékű sziklacsoporttal. Szabályos virággyűjteményeket mindig vegyük körül gyepel, mert ebben a szegélyben az egész jobban hat. Különböző virágok a zöldlombozatú cserjék előtt mutatnak a legszebben. — Ami az orkideket és ablakokat illeti, ezeknek a díszítéséhez készítsünk deszkaládákat, mert ezekben a növények jobban fejlődnek, mint a cserépben és nem szárad ki a föld sem oly hamar. Az ablakok növényzetét az ablak fekvése és a szél járása szerint állítjuk össze. Nyári virágokhoz déli fekvésű ablakba ajánlható: muskátli, pirosszínű, petunia kékszínű, vanília lilaszínű, Lobelia kékszínű és Begonia semperflorens rózsaszínű. Keleti és nyugati fekvésű ablakba: Muskátli, fuchsia, petunia, vanília, hortensia, Begonia.

— Talált tárgyak. Most másodizben közöljük a következő talált tárgyak jegyzékét: 1 drb. barna kötött keztyű, 1 darab férfisl, 1 drb. női redikül. Az utóbbit a baromvásártérre vezető utcában az egyik kertben találták. Fenti tárgyak átvehetők a Kovács-hirlapirodában.

NYILT-TÉR)

Nyilatkozat.

Alulírott kijelentem, hogy az 1933. április hó 7-én Solyom Ferenc nyug. járásbíró ural szemben elkövetett súlyos inzultus miatt, mellyel az ő személyét alaposabb ok nélkül illettem a legmélyebb sajnálatomat fejezem ki.

Ez a sérelem bennem a legteljesebb megbánást váltotta ki, amiért Tőle a nyilvánosság előtt tekintve, hogy a sértés tulerős felhevült kedély állapotom okserűtlen következménye — őszinte, igaz bocsánatot kérek.

Kézdivásárhely, 1933 április hó 21-én.

Dr. Jancsó Béla.

Nyilatkozat.

Az igen tisztelt iparosokkal közlöm, hazugság Opra Gergely cipésznek az az állítása a feleségéről, hogy az szereti a segédjét. Hogy ez mennyire ráfogás, azok tudják a legjobban, akik ismerik városunkban őt is és a feleségét is. Opra Gergely előtt addig „tisztességes” volt a felesége, amíg tartott a házasságban és örökségben. Most pedig, mióta nincs reményesség több házasságban, azóta gyanúsításokkal illetlenkedik és elűldözött hazulról, nem hagyva békét feleségének most sem.

Ezeket tartottam szükségesnek Opra Gergelyről közölni — a magam igazolására.

Opra Gergelyné.

Igen tisztelt Szerkesztő ur.

B. Lapjának folyó év április 16-iki számában dr. Bidu Valér az én személyemmel foglalkozik.

A mi az általa annyit emlegetett „ügyemet” illeti, én meg tettem azt, amit, mint köztisztviselőnek kötelességem volt megtenni, a felettes fegyelmi hatóság majd tisztázza a helyzetemet, én sem nem nyilatkozhatok annak határozata előtt, sem nem vághatok a döntés, elébe. Azonban majd ha meg lesz a döntés azt nyilvánosságra hozom és természetesen dr. Bidu ellen is a megfelelő lépéseket megteszem, mielőtt a törvényes felhatalmazás birtokába jutok.

Ezt a részét tehát a kérdésnek itt le kell zárnom.

Van azonban a dr. Bidu cikkének egy más pontja, hogy t. i. ő úgy állítja be tové-

kenységét, mintha a város társadalmát meg akarná tisztítani a salaktól.

Igen nemes vállalkozás, ebben szinte egy uton járunk, azonban erősen kérdéses, hogy dr. Bidu ur alkalmas-e tisztogatásra, vagy egy alapos tisztogatás esetén nem-e ő fog legelőre a szemétkosárba kerülni?

Hát lássuk csak a dolgokat rendjén.

A város közönsége jól emlékszik arra, amikor dr. Bidu ur saját ünnepeitétése céljából megrendezte a vágóhíd megnyitást idő előtt, csak azért, hogy a mások munkásságának emléktáblájára saját nevét biggyeszthesse fel és a közben igen tapintatosan legyalázta a jelen levő közönség nemzetiségét. A város közönsége azóta is hálás neki.

Vagy, amikor átvette — törvénytelenül — a város vezetését, mint interimár elnök, a nemlétező Jorga rokonság sokszor hangoztatásával politikai pozícióba is helyezkedvén, — a város magyar polgárságát Budapestre küldte, elméletben kizavarta a határokon túl, — viszont pedig, mikor azután 1932-ben választási kortes banketton szónokolt a Săciu vendéglőben, ott már „Kedves magyar testvéreim”-hez beszéli. (Nagy selma kend Bidu ur, még a gráci tanársegédségről és az operációs képesítésről is kiderülhet valami.)

Na és arról a gazdálkodásról, amit aztán a városnál folytatott schamesével. Nastazival, arról sok szomorut tudnak mondani az akták. Hogy ne beszéljünk a közigazgatási és számviteli büns törvénysértésekről, csak a város és a közönség vagyonának botrányos tékozásáról pld. a személyes természetű és számtalan telefon beszélgetés díját még máig sem fizette vissza a városnak, vagy mi érdeke lehetett dr. Bidunak és kedves Nastazinak (ők ketten nagyon szeretik egymást), — hogy a Ganz céggel még a cég ajánlatánál is súlyosabb és a városra és polgárságra terhebb szerződést kössenek, akkor, mikor a tessék-lässék kiküldött bizottság, még az ajánlatot sem tartotta elfogadhatónak. Mert az, hogy a saját személyes villanyszámájukat — privát lakásaikon — a város számlája terhére iratták, egymagába még nem elég kiadós baksis ilyen lecsúszás megengedése.

A közmondás szerint madarat tolláról, embert barátjáról. Amint mondtam és ez köztudott dolog, dr. Bidunak ez a Nastazi a kebel és fegyver társa, barátja, szerelme stb. — nem is tudom, hogy nevezzem. Hát ez a Nastazi egy olyan gentleman, aki amióta a városban lakik, még a mindennapi tejjel is adós maradt, a borbély évek óta ingyen borotválja, cseléd nem kap bért, házbér stb. nem létezik. És ha perelik az adósságért, ilyen is van bőven, akkor azzal védekezik, hogy kártyázás céljára adták a kölcsönt és ezért nem köteles fizetni. De minek folytatam — egykori üzlettársa Gruescu Ilie nyilvánosan és szemtől-szembe úgy jellemezte, hogy „Nastazi egy tolvaj, egy szélhámos, egy kalandor” („Dl. Nastazi este un pungaș, un escroc și unaventurier.”)

Ez a dr. Bidu ur barátja. A barátság meg is látszik rajta. A korbáz vagyona, a vármegyének millión felüli pénze keresi gazdáját, elköltöjtét nála. És csak idő kérdése, hogy azok a feljelentések, amik naponta érkeznek elintéztet nyerve, napfényre hozza dr. Bidu ur „aktivitásának” eredetét.

A város közönsége és még jobban az adókönyvek pontosan tudják, hogy ki mivel és hogyan jött ide.

Egészen bizonyos, hogy én a városba történt letelepülésem első percétől kezdve 40.000 leu évi állami és 6000 leu városi adót fizetek, — tehát a magamból élek, — miattam egész bizonyosan nem szakadnak rongyokra a korbázi köpenyek és lepedők — és ugyancsak tudott dolog, hogy nem gyűjtöttem sem törvényesen és annál kevésbé törvénytelenül egy bani vagyont sem.

Szeretném azonban tudni, hogy miképp lehet egy-két év alatt minden igazolható alap hiányában milliókat össze szedni, — mondjuk: munka-nélkül és munka lehetőség nélkül?

Ha tehát salakokról beszélünk, itt kell keressük a seperi valót.

Természetesen mindezt csak a közönségnek mondom, mert olyan beteg embernek, mint dr. Bidu ur nem is adhatok választ.

Fogadja Szerkesztő ur nagyrabecsülésem kifejezését.

Tisztelettel:

V. Finichiu.

Ezen rovat alatt közölték: nem vállal felelősséget sem a szerkesztőség, sem a kiadóhivatal.